

שליחות יד בפקדון – 1156

שמות פרק כ"ב פסוק ו' (פרשת משפטים)

(ו) כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשומר ונגב מבית האיש אם ימצא הנגב ישלם שנים: (ז) אם לא ימצא הנגב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו.

חשוב (לפני העיון במקורות הבאים!). מה היא שליחות יד? מה הקשר למלאכה? לכאורה היה מתאים לכתוב "אם לא שלח ידו בכסף או בכלים של רעהו"? פשוט הפסוק הוא שהשומר נשבע שדבריו ש"נגנב" הם אמת והוא לא "שלח ידו" ולקח לעצמו. מה הדין אם שלח יד לעצמו, החזיר למקום ואז נגנב? נאנס? מה תוכל לדייק מהפסוק?

רבי אברהם בן הרמב"ם שמות פרק כב פסוק ז (פרשת משפטים)

אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. ממקרא זה אמרו (החכמים) ז"ל השולח יד בפקדון נעשה גזלן וחייב באנסיו ונקרא (החפץ) הנקנה "מלאכה" מפני שהממון נקנה בסיבת המלאכה וכיוצא בה ונקרא בשם סיבתו:

חזקוני שמות פרק כב פסוק ז (פרשת משפטים)

במלאכת רעהו לשון קנין ונכסים כמו לרגל המלאכה.

רש"י הירש שמות פרק כב פסוק ז (פרשת משפטים)

הביטוי "שלח ידו ב-" מתפרש כאן כדרך שהוא מתפרש לגבי המן: "על אשר - שלח ידו ביהודים" (אסתר ח, ז) - גם שם הוא מורה על כוונה עוינת שלא הוצאה אל הפועל. בדקדוק רב מציין הכתוב כאן, לגבי "שליחות יד", את רכוש המפקיד על - ידי הביטוי "מלאכת רעהו", ביטוי שאינו שכיח. והרי משמעו המילולי הוא: דבר העומד לרשות רעהו לעשות את "שליחותו" ("מלאכה" - מלשון "מלאך", שליח, ע"י פי' בראשית ב, ב; לעיל כ, ט). והנה לא מדובר כאן אלא בשימוש חולף ובלתי - מוצדק ברכוש זר, והביטוי "מלאכת רעהו" מציין אפוא את מושג תכונת הפשע שבמעשה. עם שהפקדון נמסר לידי, אין לו זכות השימוש בו; זכות זו נשארה בידי בעל הפקדון, הווה אומר: הפקדון הוא "מלאכת רעהו".

שו"ע חו"מ סימן רצ"ב ב' וביאור הגר"א שם

אין הנפקד רשאי לשלוח יד בפקדון ואם שלח בו יד אפילו אינו מכוון וגוזלו אלא להשתמש בו קם ליה ברשותיה וחייב באונסים. ביאור הגר"א: אין... מפורש בתורה.

רש"י מסכת בבא מציעא דף מא עמוד א ד"ה שליחות יד

שליחות יד - שחייבו הכתוב עליו אפילו נאנסה, כדכתיב (שמות כב) ומת או נשבר או נשבה [וגוי] שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגוי, דמשמע הא שלח - נתחייב שוב במיתתה ובשביתתה. האם החיוב באונס אחר שליחות יד נובע מכך שהאונס לא היה נוצר לולי השליחות יד או שאפילו אונס שהיה בא בלאו הכי ג"כ חייב עליו? דקדק - כיצד מתפרש הפסוק לפי רש"י? שים לב ל"הרחבה" של "אם לא שלח" - מה המקור? (ולקמן בגמ').

ב"ח חושן משפט סימן רצב

אין הנפקד רשאי לשלוח יד וכו'. פירוש מדכתיב שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו דמשמע הא שלח נתחייב שוב במיתתה ובשבירתה מכלל דאין הנפקד רשאי לשלוח בה יד ואיסורא דאורייתא איכא אף על גב דאין בה מלקות וכהאי גוונא פירש רש"י (בדף מ"א):

משנה בבא מציעא דף מ: / פרק ג' משנה ט'

המפקיד חבית אצל חבירו ולא יחדו לה בעלים מקום, וטלטלה ונשתברה, אם מתוך ידו נשברה, לצורכו - חייב, לצורכה - פטור. אם משהניחה נשברה, בין לצורכו בין לצורכה - פטור. יחדו לה הבעלים מקום, וטלטלה ונשתברה, בין מתוך ידו ובין משהניחה, לצורכו - חייב, לצורכה - פטור.

דקדק בלשון המשנה האם אין לכאורה סתירה בין הרישא לסיפא לגבי הנוטל "לצורכו" לאחר שהניחה? ולקמן סוגיית הגמ' ותחילה דביר הרע"ב לביאור:

ר' עובדיה מברטנורא מסכת בבא מציעא פרק ג' משנה ט

לא יחדו לה הבעלים מקום. בבית שומר, לומר לו זוית זו השאילני: לצרכו. להשתמש בה: לצרכה. שהיתה במקום שקרובה להשתבר: אם משהניחה. שכלה תשמישו הניחה במקום משתמר. בין שטלטלה מתחלה לצרכו, בין שטלטלה לצרכה, פטור. דאמרינן משהחזירה הרי היא ברשות הבעלים כבתחלה, ואינו עליה אלא כשומר חנם ופטור על אונסיה, ואף על פי שלא הודיע לבעלים לומר נטלתיה והחזרתיה. ורישא דמתניתין רבי ישמעאל היא, דאמר בגונב טלה מן העדר והחזירו למקומו שהוא פטור דלא בעינן דעת בעלים. והאי דקתני לא יחדו לה הבעלים מקום, לא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא יחדו לה הבעלים מקום והחזירה למקומה לאחר שנשתמש בה לצרכו שהוא פטור, ואף על פי שלא הודיע לבעלים, שהרי החזירה למקום המיוחד לה, אלא אפילו לא יחדו לה הבעלים מקום, דלאו למקום מיוחד לה החזירה, פטור, הואיל והחזירה למקום משתמר, דלא בעינן דעת בעלים:

ובין משהניחה לצרכו חייב. סיפא זו אתאן לרבי עקיבא דאמר בגונב טלה מן העדר והחזירו למקומו ונאנס, לעולם הוא חייב, עד שיוודיע לבעלים שגנב והחזיר. והכא נמי לאחר שנשתמש בה לצרכו ונעשה גזלן עליה אף על פי שהניחה במקום המשתמר, חייב. והאי דקתני בסיפא יחדו לה הבעלים מקום, לא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא לא יחדו שהוא חייב משהניחה לאחר שנשתמש לצרכו, דהא לא הניחה במקום המיוחד לה, אלא אפילו יחדו לה מקום שחזר והניחה במקומה, חייב, דבעינן דעת בעלים. ורישא רבי ישמעאל וסיפא ר"ע. והכי מוקמינן לה בגמרא.

לפי ר"ע מה הדין אם שלח ידו, הניח והויע לבעלים ואז אירע אונס? מה החשיבות של הודעה לבעלים?

תפארת ישראל [יבין] מסכת בבא מציעא פרק ג' משנה ט

(מז) פטור. דמשהחזירה אחר תשמישה, חזרה לרשות בעלי כבתחילה, ואפילו לא הודיע לבעלי שנשתמש בה והחזירה, ובבא זו ר' ישמעאל היא, דס"ל כשמחזיר הגזלן א"צ להודיע לבעלים [ע"י ב"ק פ"י מ"ח] ונקט לא יחדו לה בעלים מקום לרבותא, דאף שלא החזירה למקום המיוחד לה אפ"ה פטור בנשברה אחר שהחזירה, ומכ"ש בהחזירה למקום שיחד לה: (מח) פטור. הך בבא ר"ע היא, דס"ל דגזלן שלא הודיע לבעלים שהחזירה, עדיין חייב באונסיה, ונקט רבותא איפכא, אף דהחזירה למקום המיוחד לה, אפ"ה בנשברה חייב באונסיה, וקיי"ל כר"ע [רצ"ב ו']:

משנה. בבא קמא דף קיח עמוד א

מתני'. הגונב טלה מן העדר והחזירו, ומת או נגנב - חייב באחריותו; לא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו, ומנו את הצאן ושלימה היא - פטור.

מלאכת שלמה מסכת בבא קמא פרק י' משנה ח

הגונב טלה וכו' בברייתא פליגי ר' ישמעאל ור"ע דר' ישמעאל ס"ל גונב טלה וכו' לא בעי להודיע לבעלים שהחזירו ור"ע ס"ל דצריך להודיעם ואם לא הודיעם חייב באחריותם ודוקא בגונב טלה מרשות עצמו כגון שהוא שומר עליו פליגי ר' ישמעאל ור"ע אבל בגונב מרשות בעלים אפי' ר"ע מודה ובהכי מייירי מתני' דהכא

בבא קמא דף קיח:

אמר רב זביד משמיה דרבא... והכא בשומר שגנב מרשותו שיחזיר למקום שגנב קמיפלגי, ר"ע סבר: כלתה לו שמירתו, ור' ישמעאל סבר: לא כלתה לו שמירתו.

מה היא סברת המחלוקת? לשיטת ר"ע, האם מעתה אין עליו חובת שמירה ויכול להשליך את החפץ? להניחו ללא שמירה?

רש"י, בבא קמא דף קיח:

ר"ע סבר - כיון שנעשה גנב כלתה שמירתו דתו לא מהימן להו לבעלים דהא ה"ל גונב שלא לדעת צריך דעת ולא אמרינן סגי בדעת שומר והא איהו ידע בחזירתו. ורבי ישמעאל סבר - עדיין הוא שומר עליו וסגי בדעת ידידה.

תוספות יום טוב מסכת בבא מציעא פרק ג' משנה ט

אם משהניחה וכו' פטור. כתב הר"ב... וסבירא ליה לר' ישמעאל דלא בעינן דעת בעלים דעדיין שומר הוא עליו. וסגי בדעתיה. גמרא פרק בתרא דבבא קמא דף ק"ח: ובין משהניחה לצרכו חייב. כתב הר"ב רבי עקיבא היא דאמר בגונב טלה וכו' חייב עד שיוודיע לבעלים דכיון שנשתמש בה לצרכו כלתה לו שמירתו. שלא היו רוצין הבעלים שיהיה עוד שומר עליהן ולא הויה חזרה כלל. [רש"י]:

חידושי הראב"ד ב"ק קיח

אמר רב וביד משמיח דרבא... בשומר שגנב מרשות עצמו קמיפלגי ר' ישמעאל סבר לא כלתה שמירתו כי עדיין לא תבעוהו בעלים ולא ידעו מה שעשה הילכך בין בסלע בין בטלה, דעת יש בחזירתו שהרי הוא במקום בעלים. ור"ע סבר כלתה שמירתו ואין דעתו כדעת בעלים...

חדושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף ק"ח עמוד ב

ר"ע סבר כלתה שמירתו. פי' וכיון שכן כשהחזירה לא במקום בעלים החזירה דאיהו לא במקום בעלים קאי וכאלו לא החזירה דמי ועדיין ברשותו קיימא, ואפילו החזירה לחצר המשתמרת לבעלים לא מפטר דהו"ל כשומר שכלו ימי שמירתו שצריך דעת וכדאמר ר"א הכל צריכין דעת חוץ ממשיב אבידה כלומר כל השומרין צריכין דעת, ועד שלא החזירה לדעת בעלים חייב אף באונסין הואיל וגנבה מתחלתה.

ור' ישמעאל סבר לא כלתה שמירתו וכיון שהחזירה למקום שנטל לא צריך מידי אחרינא דאיהו במקום בעלים קאי, ומיהו עד שיחזירנה למקום שנטל עדיין גנובה היא אצלו וחייב אף באונסין.

והר"א אב"ד ז"ל פי' ר"ע סבר כלתה שמירתו והו"ל גונב שלא לדעת וצריך דעת בעלים כרב חסדא. ור' ישמעאל סבר לא כלתה שמירתו ובמקום בעלים קאי וכאלו לא גנבה דעדיין שומר הוא ובדעתא ידידי' סגי ע"כ, ואין פי' זה מחוור בעיני...

רמב"ם הלכות גניבה פרק ד הלכה י

שומר שגנב מרשותו כגון שגנב טלה מעדר שהופקד אצלו וסלע מכיס שהופקד אצלו אם יש עליו עדים חייב בכפל ואף על פי שהחזיר הסלע למקומו והטלה לעדרו הרי זה חייב באחריותו עד שיודיע הבעלים, שהרי כלתה שמירתו וכאלו לא החזיר כלום עד שיודיע בעליו.

דבר יעקב מסכת בבא קמא דף ק"ח עמוד ב

ד] והכא בשומר שגנב מרשותו שהחזיר למקום שגנב קמיפלגי ר"ע סבר כלתה לו שמירתו ור' ישמעאל סבר לא כלתה לו שמירתו - סברת ר"ע מבואר בגמ' שמהרגע שעשה מעשה גזילה כלתה לו שמירתו. והקה"י [ח"א סימן יא] חוקר האם הוא משום שאנן סהדי דשוב לא ניחא לבעלים שיהיה זה שומר שלהם, או דדין גזלן שחל עליו מסלק ממנו דין שומר, שכבר קנה החפץ בקניני גזילה ונתחייב בתשלומין. ומלשון רש"י שפירש דתו לא מהימן ליה משמע כמו הצד הראשון שאין הבעלים רוצים שיהיה שומר. השלטי גבורים מקשה למה לפי ר"ע לא מהני כשהחזיר למקום שגנב, הרי עשה תשובה ולמה לא יחזור לנאמנותו. וכתב הפלפולא חריפתא [אות ב] דלפי רש"י ניחא, דאמנם כלפי שמיא הוא נחשב לבעל תשובה, אבל הבעלים אינם רוצים שיהיה שומר, דאינו מוחזק אצלם לנאמן והם חוששים שיחזור לסורו.

בספר משנת יעב"ץ [ח"מ סימן מא - ט] דן לגבי שומר אבידה שגנב מרשותיה האם כלתה שמירתו. ולכאורה זה תלוי בחקירה הזאת, שאם הטעם משום שדין גזלן מסלק דין שומר, א"כ גם בשומר אבידה נסתלק מדין שומר, אבל אם הטעם משום שהבעלים לא ניחא להו שיהיה שומר, א"כ בשומר אבידה שהתורה מטילה עליו החובה להיות שומר, אכתי הוי שומר. וכ"כ המשנ"י שלפי מה שרש"י מפרש דתו לא מהימן להו לבעלים, א"כ בשומר אבידה שאינו תלוי בבעלים אכתי הוי שומר.

ובשי' ר' שמואל [ב"מ מ: אות רפג] מבאר דכוונת רש"י דגם לפי ר"ע אכתי הוי שומר אלא דכיון שאינו נאמן לבעלים לא חשיב השבה. ור' ישמעאל ס"ל כיון שהוא עדיין שומר חשיב השבה.

ה] ור' ישמעאל סבר לא כלתה לו שמירתו - בשיטת ר' ישמעאל אפשר לדון האם ס"ל דאע"פ שגזל ממשיך להיות שומר לכן הוי השבה כשהוא מחזיר למקום שלקח [וכן מפרש הגר"ש], או דס"ל כיון שהוא שומר אין כאן גזילה בכלל, כיון דידו כיד בעלים וכאשר השומר לקחו לא היה כאן הוצאה מרשות בעלים.

ובקה"י [ח"א סימן יא וכן בב"מ סימן מ] נקט כצד השני, ומביא דכ"כ תרוה"כ [סימן רצב - ב] דשומר לא מתחייב מתורת גזלן אלא מתורת שליחות יד, כיון דשומר ידו כיד בעלים ואין הגבהתו מוציא מרשות בעלים, ולכן צריך גזה"כ שחייב מדין שליחות יד שהוא מחויבי השומר דחייב באונסיה אף על פי שלא יצאה מרשות בעלים.

הגר"ש רוצה לומר ביאור שלישי בשיטת ר' ישמעאל, דגם לפי ר' ישמעאל פקע דין שומר ע"י מעשה הגזילה, אלא דע"י החזרת הגזילה חוזר להיות שומר. וכן מבואר בשלטי"ג [אות ב].

אי רבי ישמעאל אפילו יחדו נמי. וא"ת מנצח י"ל מדנקט טלה וסלע דסתם טלה לא יחד לו מקום אלא הולך ממרעה למרעה וסתם סלע יחדו לו מקום בזים וגם כים יחדו לו מקום נצחיה ולכן פריך נמי בסמוך לר"ע אפילו לא יחדו נמי:

שנמלה

והגביהה ע"מ ג' וי"ח

ב"י^ט והיינו חסרון

שהכל גזול ונטול^ט לזרז עמנו:

שנמלה

ע"מ דש"ח בה יד.

פי' ליטול מקנת אע"פ

שלא נטל אותה מקנת חייב כדאמר בשלי פריך (דף מה) לא

נטל נטל ממש אלא כיון שהגביה

ליטול אע"פ שלא נטל אצל למד"ד ע"מ

לגזולה דצעי חסרון אם הגביה ליטול

קנת אינו חייב עד שיטול המקנת

כיון דצעי חסרון וקשה דשלי

פריך^ט קאמר אפי' למד"ד צעי חסרון

מודה נצחיה אם הגביה אע"פ שלא

נטל חייב דניחא ליה דמיהו כולה

בקים להאי רביעית ומתני' נצחיה

איידי ויש לומר דמתני' איירי אפילו

בשמן דלא מנטר פורתא אגב האחר:

ובא

זאב וזרף. בשעת משלח

זאבים ורבי יהודה היא

דאמר זאב אחד אונס צ"י הפועלים

(לקמן דף נ"ג): **הא** שק"יגהו.

לרבי ישמעאל פריך דאמר לא צעין

דעת צעלים כפרש"י: **הא** דא

משכבה. דאע"ג דעודן עליה לא

קיימא צרומיה להחמיצ צאונסיה

עד שמשוך דאמר במתני' (לקמן

דף נ"ג): הטעם את הצמית ונטל ממנה

רביעית אינו חייב אלא דמי רביעית

כיון דלא הגביה את הצמית ומשני

שהניח מקלו ותרמילו עליה כל כך

נצחיה עד שרצה לפנוי:

דיקא

נמי דקתני שהבישה. וא"ת

בפ"ק דקדושין (דף נ"ג):

תניא או שהבישה במקל ולרצה לפנוי

דאקרי משיכה ולא היא הכחשה

וי"ל דהתם דאדם נכרי לקחה ואינה

מכירתו דצטרו שייך למיתני הכישה

אצל הכא דאיידי צרועה שהצהמה

מכירתו ואולה מתמת דצטרו לא

שייך למיתני שהבישה:

לומר

עודן עליה מאי הוי הא לא משכבה ואמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב

שהבישה במקל ורצתה לפנוי והא לא חסרה אלא לאו ש"מ קסבר

שליחות יד אינה צריכה חסרון אימא שהבישה במקל דיקא נמי דקתני^ט

שהבישה במקל ש"מ ומדרב סבר שליחות יד צריכה חסרון ד"י סבר שליחות

יד אינה צריכה חסרון מאי טעמא דל"י יוחנן משום ר' יוסי בן נהוראי

משונה שליחות יד האמורה בשומר שכר משליחות יד האמורה בשומר חנם

ואני

צריך דעת בעיני. ואם לא הודיעם חייב נצחיותם אם מת או נגנז דמדשקליה קם ליה צרומיה והשנה בלא ידיעה לאו השנה היא: דמקומה היא. וכיון דצאונה מקום החזירה חזרה גמורה היא: **אתאן** דר"ע. מירואל הוא: תרגמה רבי יעקב. דמיקו כולה

כחד חנא וצתרי טעמי רישא שהחזירה למקומה דכל מקום שהחזירה מקומה היא דהא לא יחדו לה מקום וסיפא שהחזירה למקום שאינה מקומה כדמסיים במסקנא דהא דמסקינן בסיומא וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה אחרתא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרב' ששת ומשום דהניחה חוץ למקומה לא היא חזרה וכגון שנטול^ט מתחלה על מנת לגזולה והיינו לזכור דמתניחין דאילו לשאלה בעלמא ולתשמיש כיון דלא גזילה הוא סגי לה בהשנה כל דהו וכל מקום שהניחה פטור צאונסין אצל משום דגזולה הואי וגזילה כחצ"י^ט והשיב וזה שהניחה למקום שלא יחדו לה צעלים לא היא השנה: ור' נתן תרגמה. דאפילו לא נטלה על מנת לגזולה כו"ל אלא על מנת לשלוח צה יד וליטול מקנתה ולא נטל אפי' קמה ליה צרומיה כולה והוא לה גזילה וצ"י השנה ובמקום שאינו מקומה לאו השנה היא ורב ששת לא שציק דליסיימו למירוייהו ואחתיק מידי נטלה קמני כו' ומיני סיומא דמילתא דמסקנא וסיפא שהניחה במקום שאינו מקומה אכולהו קאי: ש"יחות יד. שחייב הכחזר עליו אפילו נאנסה כדכתיב (שמות כג) ומת או נשבר או נשנה [וגו'] שצעת ה' תהיה צין שניהם אם לא שלח ידו וגו' דמשמע הא שלח נתחייב שוב צמיתתה וצמיתתה: צריכה חסרון. לא הוי שליחות יד להעמידה צרומיה אלא א"כ חסרה: מידי נפלא קתני. דמשמע שנטלה לעצמו: מ"מ קתני. לתשמיש בעלמא משמע לזכור דמתני': א"א כגון שנטלה להביא עליה גזילות. לעלות עליה כדרך קולס ליטול גזילות מןן גביה ואפי' היא גזילה למיסק צרומיה עד דעצד השנה דקסבר שאל שלא מדעת צעלים גזול הוא: וכו"ל ר' ישמעאל היא. אשייאל דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרב' ששת: וסיפא שהניחה במקום שאינה^ט מקומה. אצל רישא כל מקום שהניחה מקומה היא: ור' יוחנן. דאמר לעיל מאן דמתרגס לי כו': הניחה במקומה מייחזי הריב לא מיתחמא * ררבי

ב"ב פ"ג - פ"א.

מתני' והמפקיד חבית אצל חבירו ולא יחדו לה

בעלים מקום וטמאה ונשברה אם מתוך ידו נשברה לצורכו חייב לצורכה פטור אם משהניחה נשברה בין לצורכו בין לצורכה פטור יחדו לה הבעלים מקום וטמאה ונשברה בין מתוך ידו ובין משהניחה לצורכו חייב לצורכה פטור: **גמ'** הא מני רבי ישמעאל היא דאמר "לא בעינן דעת בעלים" דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע מן הכים למקום שגנב יחזיר דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר

צריך

מתני' לא יחדו לו הבעלים מקום.

צ"ת שומר לומר לו זית זו

השאלתי: צורכו. להשמיש צה:

צורכו. שהיתה במקום המורה וקוצה להשמיש: אם משהניחה. שכלה תשמישו הוציאה במקום משתמר צין שטמאה מתחלה

לצורכה צין שטמאה לזכור פטור וצמיתא^ט פריך מאי שנא לא יחדו מחדו: **גמ'** (ו) מני. הא דקתני רישא דאם משהניחה נשברה אף על פי שצורכו נטלה מתחלה פטור דאמר^ט משהחזירה הרי היא צרומיה הנעלים כמתחלה ואינו עליה אלא

כשומר^ט חנם ופטור על אונסיה ואף על פי שלא הודיע לבעלים לומר נטלתי והחזרתי היא השנה רבי ישמעאל היא כו':

אי רבי ישמעאל אפילו יחדו נמי. וא"ת מנ"ל י"ל מדנקט טלה נגנז דמדסקליה קס ליה ברשותיה והשצה בלא ידיעה לאו השצה היא: דמקומה היא. וכיון דבאיתו מקום החזירה חזרה גמורה היא: אתאן לר"ע. תרומה הוא: תרומה רבי יעקב. דמיקו כולה כחד תנא וכתרי טעמי רישא שהחזירה למקומה דכל מקום שהחזירה מקומה היא דהא לא יחדו לה מקום וסיפא שהחזירה למקום שאינה מקומה כדמסיים במסקנא דהא דמסקין בסיומא וסיפא שהייתה במקום שאינה מקומה אתרבתא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדר' ששת ומשום דהייתה חוץ למקומה לא היא חזרה וכגון שנטלו¹² מתחלה על מנת לגולה והיינו ללכוד דמתמיתין דאילו לשאלה בעלמא ולתשמיש כיון דלאו גולה הוא סגי לה בהשצה כל דהו וכל מקום שהייתה פטור באונסין אכל משום דגולה הוא וצניזלה כחייב¹³ והשצה וזה שהייתה במקום שלא יחדו לה בעלים לא היא השצה: ור' נתן תרומה. דאפילו לא נטלה על מנת לגולה כו'¹⁴ אלא על מנת לשלוח בה יד ולטול מקמתה ולא נטל אפ"ה קמה ליה ברשותיה כולה והוא לא גולה וצניז' השצה ובמקום שאינו מקומה לאו השצה היא ורב ששת לא שצק דליסימיו למירוייהו ואחקיף מידי נטלה קמי כו' ומיהו סיומא דמילתא דמסקנא וסיפא שהייתה במקום שאינו מקומה אכולהו קאי: שליחות יד. שמיצו הכחוש עליו אפילו נאנסה דכתיב (שמות כ) ומת או נשבר או נשחט [וגו'] שצעת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגו' דמשמע הא שלח נתחייב שוב במיתתה ובשפייתת: צריכה חסרון. לא הו' שליחות יד להעמידה ברשותו אלא א"כ חסרה: מידי גטלה קתני. דמשמע שנטלה לעצמו: גטלה קתני. לתשמיש בעלמא משמע ללכוד דמתני': א"א כגון שגטלה להביא עליה גזלות. לעלות עליה כדרך סולס לטול גזלות מקן גציה ואפ"ה היא גזילה למקס ברשותיה עד דעביד השצה דקסבר שאל שלח מדעת בעלים גזן הוא: וכו' ר' ישמעאל היא. אשנייא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדר' ששת: וסיפא שהייתה במקום שאינה מקומה אכל רישא כל מקום שהייתה מקומה היא: ור' יוחנן. דאמר לעיל מאן דמתרגס לי כו': הניחה במקומה וישנוי הלכך לא מיתרומה * ררז

צריך דעת בעלים. ואם לא הודיעם חייב באחריותם אם מת או נגנז דמדסקליה קס ליה ברשותיה והשצה בלא ידיעה לאו השצה היא: דמקומה היא. וכיון דבאיתו מקום החזירה חזרה גמורה היא: אתאן לר"ע. תרומה הוא: תרומה רבי יעקב. דמיקו כולה כחד תנא וכתרי טעמי רישא שהחזירה למקומה דכל מקום שהחזירה מקומה היא דהא לא יחדו לה מקום וסיפא שהחזירה למקום שאינה מקומה כדמסיים במסקנא דהא דמסקין בסיומא וסיפא שהייתה במקום שאינה מקומה אתרבתא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדר' ששת ומשום דהייתה חוץ למקומה לא היא חזרה וכגון שנטלו¹² מתחלה על מנת לגולה והיינו ללכוד דמתמיתין דאילו לשאלה בעלמא ולתשמיש כיון דלאו גולה הוא סגי לה בהשצה כל דהו וכל מקום שהייתה פטור באונסין אכל משום דגולה הוא וצניזלה כחייב¹³ והשצה וזה שהייתה במקום שלא יחדו לה בעלים לא היא השצה: ור' נתן תרומה. דאפילו לא נטלה על מנת לגולה כו'¹⁴ אלא על מנת לשלוח בה יד ולטול מקמתה ולא נטל אפ"ה קמה ליה ברשותיה כולה והוא לא גולה וצניז' השצה ובמקום שאינו מקומה לאו השצה היא ורב ששת לא שצק דליסימיו למירוייהו ואחקיף מידי נטלה קמי כו' ומיהו סיומא דמילתא דמסקנא וסיפא שהייתה במקום שאינו מקומה אכולהו קאי: שליחות יד. שמיצו הכחוש עליו אפילו נאנסה דכתיב (שמות כ) ומת או נשבר או נשחט [וגו'] שצעת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגו' דמשמע הא שלח נתחייב שוב במיתתה ובשפייתת: צריכה חסרון. לא הו' שליחות יד להעמידה ברשותו אלא א"כ חסרה: מידי גטלה קתני. דמשמע שנטלה לעצמו: גטלה קתני. לתשמיש בעלמא משמע ללכוד דמתני': א"א כגון שגטלה להביא עליה גזלות. לעלות עליה כדרך סולס לטול גזלות מקן גציה ואפ"ה היא גזילה למקס ברשותיה עד דעביד השצה דקסבר שאל שלח מדעת בעלים גזן הוא: וכו' ר' ישמעאל היא. אשנייא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדר' ששת: וסיפא שהייתה במקום שאינה מקומה אכל רישא כל מקום שהייתה מקומה היא: ור' יוחנן. דאמר לעיל מאן דמתרגס לי כו': הניחה במקומה וישנוי הלכך לא מיתרומה * ררז

שנטלה

שהכל גזול ונטלו¹⁵ לזכך עצמו: **שנטלה** ע"פ ש"ח בה יד. פי' לטול מקמת אע"פ שלא נטל אותה מקמת חייב בכולה כדאמר בשלי פרקין (דף מה.) לא נטל נטל ממש אלא כיון שהגציה לטול אע"פ שלא נטל אכל למ"ד ע"מ לגולה דעני חסרון אם הגציה לטול קצת אינו חייב עד שיטול המקמת כיון דעני חסרון וקשה דבשלי פרקין¹⁶ קאמר אפי' למ"ד עני חסרון מודה בחצית אם הגציה אע"פ שלא נטל חייב דניחא ליה דמיהו כולה בסים להאי רביעית ומתני' בחצית איירי ויש לומר דמתני' איירי אפילו בשמן דלא מנטר פורתא אגב האחר: **ובא** זאב וזרף. בשעת משלחת זאבים ורבי יהודה היא דאמר זאב אחד אונס צפ' הפועלים (לקמן דף נא): **הא** שק"י יחדו לרבי ישמעאל פרק דאמר לא ענין דעת בעלים כפרש"י: **הא** צא משכח. דאע"ג דעודן עליה לא קיימא ברשותיה להחמיצ באונסיה עד שימשוך כדאמר במתני' (לקמן דף מג.) הטו את החצית ונטל ממנה רביעית אינו חייב אלא דמי רביעית כיון דלא הגציה את החצית וצניז' שהיה מקלו ותרמילו עליה כל כך בחזק עד שרצתה לפניו:

דיקא

נמי דקתני שהבישה. וא"ת צפ"ק דקדושין (דף כז.) תניא או שהבישה במקל ורצתה לפניו דאקרי משיכה ולא היא הכחשה וי"ל דהתם דאדם נכרי לקחה ואינה מכירתו דצדו שייך למיתני הכחשה אכל הכא דאיירי צדעה שהבהמה מכירתו ואזלה מחמת דצדו לא שייך למיתני שהבישה: לומר

צריך דעת בעלים אי רבי ישמעאל מאי איריא לא יחדו אפילו יחדו נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יחדו דמקומה הוא אלא אפילו לא יחדו דלאו מקומה הוא לא בעינן דעת בעלים אימא סיפא יחדו לה הבעלים מקום וטלטה ונשברה בין מתוך ידו בין משהניחה לצרכו חייב לצרכה פטור אתאן לר"ע דאמר בעינן דעת בעלים אי ר"ע מאי איריא יחדו אפילו לא יחדו נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא לא יחדו דלאו מקומה הוא אלא אפילו יחדו נמי דמקומה הוא בעינן דעת בעלים רישא רבי ישמעאל וסיפא ר"ע * אין¹⁷ דא"ר יוחנן מאן דמתרגס לי חבית אריבא דחד תנא * מובלגא מאניה בתריה לבי מסותא תרגמה רבי יעקב בר אבא קמיה דרב שנטלה על מנת לגולה תרגמה ר' נתן בר אבא קמיה דרב שנטלה ע"מ לשלוח בה יד במאי קמיפלגי בשליחות יד צריכה חסרון מאן דאמר לגולה קסבר שליחות יד צריכה חסרון ומ"ד לשלוח בה יד קסבר שליחות יד אינה צריכה חסרון מתקיף לה רב ששת מידי גטלה קתני גטלה קתני אלא אמר רב ששת הכא במאי עסקינן * כגון שגטלה להביא עליה גזלות וקא סבר * שואל שלא מודעת גזלן הוי וכו' רבי ישמעאל היא וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה ור' יוחנן הניחה במקומה משמע * איתמר רב ולוי חד אמר שליחות יד צריכה חסרון וחד אמר שליחות יד אינה צריכה חסרון תסתיים דרב הוא דאמר שליחות יד אינה צריכה חסרון דתניא * רועה שהיה רועה עדרו והניח עדרו ובא לעיר ובא זאב וזרף ובא ארי ודרס פטור הניח מקלו ותרמילו עליה חייב והוינן בה משום דהניח מקלו ותרמילו עליה חייב הא שקלינהו (ה) אמר ר"ג אמר רבה בר אבובא אמר רב בעודן עליה וכי עודן עליה הוי הא לא משכח ואמר רב יצחק אמר רב שהבישה במקל ורצתה לפניו והא לא חסרה אלא לאו קסבר שליחות יד אינה צריכה חסרון אימא שהבישה במקל דיקא נמי שליחות שהבישה במקל ש"מ ומדרב סבר שליחות יד צריכה חסרון לוי סבר שליחות יד אינה צריכה חסרון מאי מעמא דלוי א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן גהוראי משונה שליחות יד האמורה בשומר שבר משליחות יד האמורה בשומר חנם ואני

צריך דעת בעלים. ואם לא הודיעם חייב באחריותם אם מת או נגנז דמדסקליה קס ליה ברשותיה והשצה בלא ידיעה לאו השצה היא: דמקומה היא. וכיון דבאיתו מקום החזירה חזרה גמורה היא: אתאן לר"ע. תרומה הוא: תרומה רבי יעקב. דמיקו כולה כחד תנא וכתרי טעמי רישא שהחזירה למקומה דכל מקום שהחזירה מקומה היא דהא לא יחדו לה מקום וסיפא שהחזירה למקום שאינה מקומה כדמסיים במסקנא דהא דמסקין בסיומא וסיפא שהייתה במקום שאינה מקומה אתרבתא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדר' ששת ומשום דהייתה חוץ למקומה לא היא חזרה וכגון שנטלו¹² מתחלה על מנת לגולה והיינו ללכוד דמתמיתין דאילו לשאלה בעלמא ולתשמיש כיון דלאו גולה הוא סגי לה בהשצה כל דהו וכל מקום שהייתה פטור באונסין אכל משום דגולה הוא וצניזלה כחייב¹³ והשצה וזה שהייתה במקום שלא יחדו לה בעלים לא היא השצה: ור' נתן תרומה. דאפילו לא נטלה על מנת לגולה כו'¹⁴ אלא על מנת לשלוח בה יד ולטול מקמתה ולא נטל אפ"ה קמה ליה ברשותיה כולה והוא לא גולה וצניז' השצה ובמקום שאינו מקומה לאו השצה היא ורב ששת לא שצק דליסימיו למירוייהו ואחקיף מידי נטלה קמי כו' ומיהו סיומא דמילתא דמסקנא וסיפא שהייתה במקום שאינו מקומה אכולהו קאי: שליחות יד. שמיצו הכחוש עליו אפילו נאנסה דכתיב (שמות כ) ומת או נשבר או נשחט [וגו'] שצעת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגו' דמשמע הא שלח נתחייב שוב במיתתה ובשפייתת: צריכה חסרון. לא הו' שליחות יד להעמידה ברשותו אלא א"כ חסרה: מידי גטלה קתני. דמשמע שנטלה לעצמו: גטלה קתני. לתשמיש בעלמא משמע ללכוד דמתני': א"א כגון שגטלה להביא עליה גזלות. לעלות עליה כדרך סולס לטול גזלות מקן גציה ואפ"ה היא גזילה למקס ברשותיה עד דעביד השצה דקסבר שאל שלח מדעת בעלים גזן הוא: וכו' ר' ישמעאל היא. אשנייא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדר' ששת: וסיפא שהייתה במקום שאינה מקומה אכל רישא כל מקום שהייתה מקומה היא: ור' יוחנן. דאמר לעיל מאן דמתרגס לי כו': הניחה במקומה וישנוי הלכך לא מיתרומה * ררז